

Lovik Károly

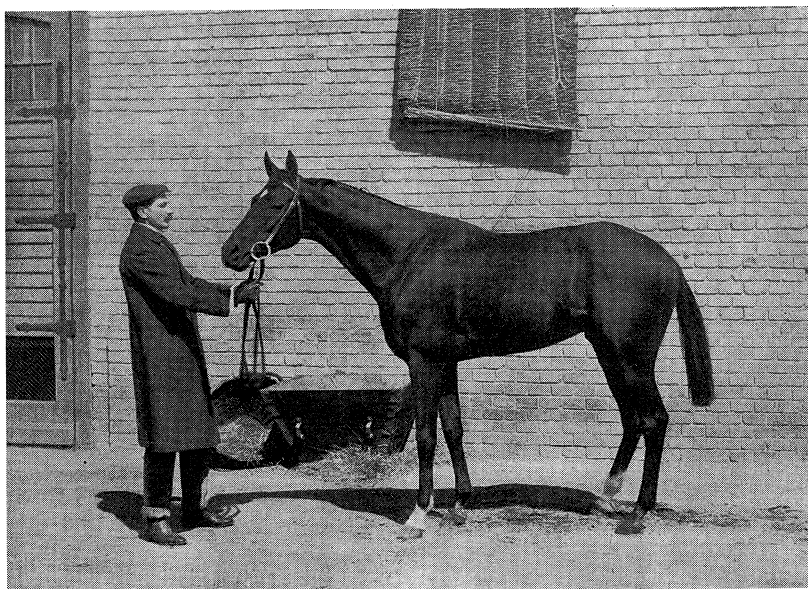
SZINI GYULA

Délben temették, amikor megértői és tisztelői, írók, újságírók, bohémek rendszerint még alusznak vagy legföljebb felkelnek. És legszebb férfikora delelőjén halt meg, amikor a siker, sőt a népszerűség kacér asszonya először mosolygott rá melegen. És ágyban, párnák közt halt meg, amikor előkelő és titokban harcias temperamentuma alkalmasint a háborúba vágyódott.

Lovik Károllyal keveset találkoztam az életben, inkább az írásaiból ismertem és tiszteltem és megvallom – a kiváló halott megérdemel ennyi őszinteséget –, hogy még az írásaiból is tartózkodást, zárkózottságot, némi előkelő hidegséget éreztem ki. Azok közé az emberek közé tartozott, akik nem adják magukat teljesen, közvetlenül, gyorsan, hanem akik elvárják, hogy mások közeledjenek feléjük, mert úgy érzik, hogy minden kívánságot megérdemelnek. Úr volt.

Ne hangozzék elfogultságnak, de ezt az úri, angolos tartózkodást épp finomabb íróinkban tapasztaltam úgy, hogy a művelt magyarok közös vonásának vélem fölismerni. Akármilyen lobogó művészi temperamentum izzik bennük, csak valami különös, gentlemanlike szemérem burkán keresztül hevít ez. Nem tudnak beletörődni abba, hogy az író valamelyest mindig hisztrió, a tömegnek él, nevet, sír, vall vagy hazudik. Esztétikájuk mindig párbajképes marad.

Rousseau vallomásait például nem tudnám magyar nyelven elgondolni. A kávéházban ujjal mutatnának rá, a háta mögött kikacagnák azok a gőgös nagy oligarchák, akik körülötte délután kapucínereznek, éreztetnék vele, hogy szemérmetlen komédiás. Ez még maradványa a régi szellemnek, amely az írói officiumot nemesi módon értelmezte, amely az íróiságot katedrának, szószéknek, piedesztálnak és tekintélyes szakállnak szerette tudni. A gyilkos önvallomás, beleink kiforgatása, a fölháborítón mély őszinteség – szóval az ember teljes feltárása – a mi kultúrónánkban még mindig groteszkül hat és minél fenségesebb, annál inkább a nevetségesség szélén

Kapus és Lovik Károly a Szent István díj után
A Hét 1904
Országos Széchényi Könyvtár

jár. Innen van az egész magyar irodalomban valami visszafojtottság, visszatartottság, ami mint minden önmérséklés finom művészetnek, disztinváltságnak hat, de artisztikusan talán éppoly veszedelmes lehet, amilyen fékező ereje van.

Gondoljunk csak orosz írókra, hogy viviszecírozták az orosz életet. Nálunk ennek csak kezdőnyomai vannak. Irodalmunk talán ezért forrongó, állandóan formát repesztő, ezért van még mindig a gerjedés, erjedés útján.

Lovik Károly írói sorsának viszontagságait csak ezzel a furcsa magyar chevaleresque gondolkodásmóddal tudom magyarázni. Hajlama, érdeklődése különös módon a versenylovak felé vonzották, amik számára az egzotikumot jelentették, írói vénájának fő forrását. Túlzó módon mondván, még Shakespeare-t és Thackeray-t is könnyebben megértette versenyparipákon, jockey-ken keresztül. Az angolságból épp úgy, mint a Franciaországból is a telivérséget, a pedigreet kedvelte. És Tisza Istvánnal órák hosszat el tudott vitatkozni egy-egy angol szó etimológiai jelentésén.

Syrion néven írt cikkeit mindig elolvastam, mindig érdekelt, mindig izgatott sokat-tudása, mindig ellentmondásra hívott ki gondolkodásmódja. Mily furcsa volt számomra, hogy párizsi és londoni élményeimet egészen

